

Дыягнастычныя матэрыялы на ўроках беларускай мовы ў III класе

Дыягнастычная работа № 1

Тэкст 1

Бяспека на лёдзе

Мы ўсе з задавальненнем сустракаем зіму. З вялікай радасцю надзяваем канькі і імчымся на лёд у марознае надвор'е! А як прыемна пад вясёлы смех сябра скаціцца з ледзяной горкі!

Шмат адметных гульняў нясе зімовая пара. Але гэтыя забавы не павінны шкодзіць здароўю. Каб пазбегнуць няшчасных выпадкаў, трэба захоўваць асцярожнасць на лёдзе. Ён толькі на першы погляд здаецца моцным. Але на пачатку зімы лёд яшчэ нетрывалы і не заўсёды вытрымлівае вагу чалавека.

Неабходна памятаць, што катацца на тонкім лёдзе небяспечна! Празрысты лёд з бурбалкамі паветра — ненадзейная апора. І не варта лавіць рыбу ля краю палонкі. Будзьце асцярожныя на лёдзе!

Тэкст 2

Павінен ведаць кожны!

Час бяспечнага знаходжання чалавека ў вадзе:

- ✓ пры тэмпературы вады +24 °С чалавек можа знаходзіцца ў вадзе 7–9 гадзін;
- ✓ пры тэмпературы вады +5 °С – +15 °С час знаходжання ў вадзе скарачаецца і можа складаць ад 3 да 4 гадзін;
- ✓ тэмпература вады +2 °С – +3 °С з'яўляецца смяротнай для чалавека ўжо праз 10–15 мінут;
- ✓ пры тэмпературы вады ніжэй за –2 °С смерць можа наступіць праз 5–8 мінут.

1. Настаўнік папрасіў вучняў выпісаць з тэксту 1 сказ, у якім ёсць назоўнік множнага ліку. Правер, як выканалі заданне Валя і Саша. Хто з іх памыліўся?

Валя: З вялікай радасцю надзяваем канькі і імчымся на лёд у марознае надвор'е!

Саша: А як прыемна пад вясёлы смех сябра скаціцца з ледзяной горкі!

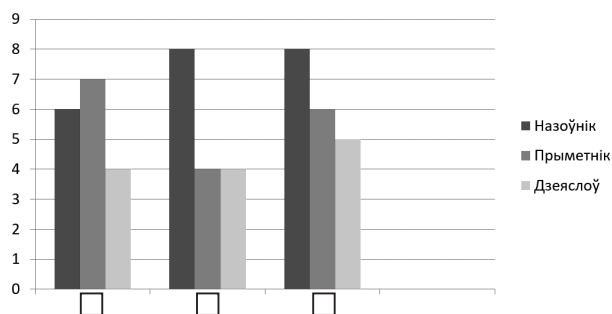
- Памылілася Валя.
- Памыліўся Саша.

Абодва вучні выканалі заданне без памылак.

Абодва вучні памыліліся.

2. Знайдзі ў апошнім абзацы тэксту 1 сказ, у якім адсутнічаюць дзеясловы. Зафарбуй яго маркерам жоўтага колеру.

3. Палічы ў першым абзацы тэксту 1 колькасць назоўнікаў, прыметнікаў і дзеясловаў (без паўтораў). Разгледзь схемы. Адзнач тую, якая адпавядае колькасці пералічаных у абзацы часцін мовы.

4. Падрэслі ў другім абзацы тэксту 1 усе назоўнікі (без паўтораў). Вызнач род кожнага з іх і складзі схему.

5. З апорай на тэкст 1 растлумач, як ты разумеш значэнне слова *нетрывалы*.

Нетрывалы — _____

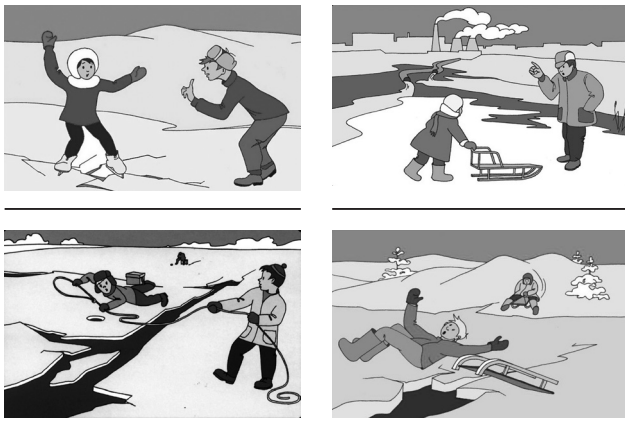
6. Даша і Дзіма паспрачаліся, наколькі лёд з'яўляецца бяспечным і карысным для зімовых гульняў. Даша адзначыла адмоўныя бакі лёду, а

новае ў месце пачатковай адукацыі

Дзіма — станоўчыя. Як ты думаеш, што дзеці маглі сказаць адно аднаму? З апорай на *тэкст 1* запішы па тры прыкладныя довады кожнага з іх.

	1) _____ 2) _____ 3) _____
	1) _____ 2) _____ 3) _____

7. З апорай на малюнкі складзі памятку “Будзьце асцярожныя на лёдзе!”. Падпішы кожны малюнак, выкарыстоўваючы правіла “Праваяпіс **не** з дзеясловамі”.

8. Інфармацыю, атрыманую з *тэксту 2*, занясі ў табліцу. Падбяры да яе заглавак. Запішы яго.

Тэмпература вады	Час знаходжання ў вадзе

9. Уяві, што табе неабходна выступіць перад другакласнікамі з кароткім паведамленнем пра небяспечнасць тонкага лёду. З апорай на *тэкст* запішы два пытанні, на якія ты звярнуў бы ўвагу пры падрыхтоўцы паведамлення.

- 1) _____
- 2) _____

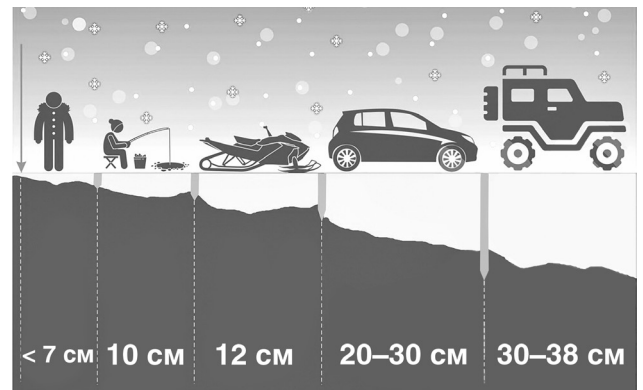
10. Марына захацела паглыбіцца ў тэму і знайсці звесткі пра бяспечную таўшчыню лёду зімой. Атрыманую з розных крыніц інфармацыю яна вырашыла паказаць у выглядзе інфаграфікі*. Сваю работу дзяўчынка яшчэ не закончыла.

Разгледзь ілюстрацыі. Паспрабуй вызначыць, якую інфармацыю знайшла Марына. Дапамажы ёй закончыць інфаграфіку:

а) адзнач месца, дзе павінна размяшчацца тэма, запішы яе;

б) дапоўні інфаграфіку **назоўнікамі**.

Інфаграфіка* — спосаб падачы інфармацыі з дапамогай *тэксту, малюнкаў, схем*.

Спецыфікацыя дыягнастычных заданняў

Дыягнастычная работа 1

Заданне	Уменне, якое правяраецца	Крытэрыі ацэньвання, апісанне варыянтаў адказу	Тып задання	Колькасць балаў
1	Вылучаць з тэксту відавочную інфармацыю, суадносіць сваю думку з меркаваннямі іншых людзей, даваць ім ацэнку	Саша 1 бал — правільна адзначаны адказ; 0 балаў — няма адказу АБО адзначаны іншы адказ	ВА	1
2	Выкарыстоўваць атрыманую раней інфармацыю для рашэння вучэбна-практычнай задачы	Празрысты лёд з прамоінамі ці бурбалкамі паветра — ненадзейная апора. 1 бал — правільна адзначаны сказ; 0 балаў — няма адказу АБО адзначаны іншы сказ	ВА	1

новае ў змесце пачатковай адукацыі

Заданне	Уменне, якое правяраецца	Крытэрыі ацэньвання, апісанне варыянтаў адказу	Тып задання	Колькасць балаў												
3	Выкарыстоўваць атрыманую раней інфармацыю для рашэння вучэбна-практычнай задачы, суадносіць вербальную і невербальную інфармацыю	Другая дыяграма 1 бал — правільна адзначаны адказ; 0 балаў — няма адказу АБО адзначаны іншы адказ	ВА	1												
4	Выкарыстоўваць атрыманую раней інфармацыю для рашэння вучэбна-практычнай задачы, суадносіць вербальную і невербальную інфармацыю	ж. р. — 5 назоўнікаў; м. р. — 2 назоўнікі; н. р. — 1 назоўнік. 2 балы — правільна падкрэслены назоўнікі, вызначаны іх род і складзена дыяграма; 1 бал — правільна падкрэслены назоўнікі, вызначаны іх род, але не складзена дыяграма; 0 балаў — няма адказу АБО дадзены іншы адказ	КА	2												
5	Праводзіць моўны аналіз	Слабы, лёгка крышыцца пад нагамі, не вытрымлівае вагі чалавека. 1 бал — правільна растлумачана слова; 0 балаў — няма адказу АБО дадзены няправільны адказ	РА	1												
6	Крытычна ставіцца да атрыманай інфармацыі, аналізаваць яе з розных бакоў, прыводзіць аргументы для пацвярджэння кожнага пункту гледжання	Даша: 1) Калі катаешся на каньках, можна атрымаць траўму пры падзенні. 2) Тонкі лёд нетрывалы, небяспечны, можна праваліцца. 3) Пад снегам на возеры можа быць схавана палонка. Дзіма: 1) Можна катацца на каньках. 2) Шмат гульні ў можна наладзіць на ледзяной горцы. 3) Гульні на лёдзе карысныя для здароўя і добрага настрою. 3 балы — правільна выканана 100 % задання; 2 балы — правільна выканана 75 % задання; 1 бал — правільна выканана 50 % задання; 0 балаў — няма адказу, АБО правільна выканана менш за 50 % задання, АБО дадзены любыя іншыя адказы	РА	3												
7	Выкарыстоўваць атрыманую з тэксту інфармацыю для рашэння вучэбна-практычнай задачы, суадносіць вербальную і невербальную інфармацыю	Не хадзі па тонкім лёдзе. Не гуляй на лёдзе каля сцякавых труб. Не ўставай на ногі, калі трэснуў лёд. Не катайся каля палонкі. Не набліжайся да вадаёмаў у час крыгаходу. 3 балы — правільна выканана 100 % задання; 2 балы — правільна выканана 75 % задання; 1 бал — правільна выканана 50 % задання; 0 балаў — няма адказу, АБО правільна выканана менш за 50 % задання, АБО дадзены адказы, якія не адпавядаюць зместу малюнкаў	РА	3												
8	Вылучаць з тэксту відавочную інфармацыю, прадстаўляць яе ў выглядзе табліцы	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="2" style="text-align: center;">Павінен ведаць кожны</th> </tr> <tr> <th style="width: 50%;">Тэмпература вады</th> <th style="width: 50%;">Час знаходжання ў вадзе</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>+24 °С</td> <td>7–9 г</td> </tr> <tr> <td>+5 °С – +15 °С</td> <td>3–4 г</td> </tr> <tr> <td>+2 °С – +3 °С</td> <td>10–15 мін</td> </tr> <tr> <td>–2 °С – +2 °С</td> <td>5–8 мін</td> </tr> </tbody> </table> <p>2 балы — падабраны загаловак і правільна запоўнена табліца; 1 бал — не падабраны загаловак або няправільна запоўнена табліца; 0 балаў — няма адказу</p>	Павінен ведаць кожны		Тэмпература вады	Час знаходжання ў вадзе	+24 °С	7–9 г	+5 °С – +15 °С	3–4 г	+2 °С – +3 °С	10–15 мін	–2 °С – +2 °С	5–8 мін	КА	2
Павінен ведаць кожны																
Тэмпература вады	Час знаходжання ў вадзе															
+24 °С	7–9 г															
+5 °С – +15 °С	3–4 г															
+2 °С – +3 °С	10–15 мін															
–2 °С – +2 °С	5–8 мін															

новае ў змесце пачатковай адукацыі

Заданне	Уменне, якое правяраецца	Крытэрыі ацэньвання, апісанне варыянтаў адказу	Тып задання	Колькасць балаў
9	Выкарыстоўваць атрыманую інфармацыю ў новых умовах, рабіць адбор моўнага матэрыялу з улікам вызначаных крытэрыяў	1) Якія адметныя гульні нясе зімовая пара? 2) Як пазбегнуць няшчасных выпадкаў на лёдзе? <i>2 балы — сфармуляваны два пытанні; 1 бал — сфармулявана адно пытанне; 0 балаў — няма адказу АБО пытанні не па тэме</i>	РА	2
10	Інтэрпрэтаваць успрынятую з розных крыніц інфармацыю, дапаўняць яе з апорай на раней атрыманыя веды	а) Загалолак змешчаны зверху. б) Словы для дапаўнення інфаграфікі: чалавек, рыбак, снегаход, машына, уседарожнік. <i>2 балы — падабраны загалолак і правільна дапоўнена інфаграфіка; 1 бал — не падабраны загалолак або няправільна дапоўнена інфаграфіка; 0 балаў — няма адказу АБО адказ няправільны</i>	КА	2

Узроўні размеркавання вынікаў

Рэпрадуктыўны (пытанні 1, 2)	Прадуктыўны (пытанні 3–5, 7, 8, 10)	Творчы (пытанні 6, 9)
1, 2	3–13	14–18

Дыягнастычная работа № 2

Тэкст 1

Людзі, якія жывуць у Еўропе, доўгі час нічога не ведалі пра курэнне. Упершыню з ім пазнаёміліся ўдзельнікі экспедыцыі Хрыстафора Калумба. Яны ўбачылі, як індзейцы Амерыкі выпускалі з рота дым, які атрымоўваўся з лісця, звернутага ў трубочкі і падпаленага на канцы.

Менавіта Хрыстафор Калумб завёз у Еўропу тытунь. Спачатку тытуню надавалі лекавыя ўласцівасці. З улікам таго, што лекаў у тыя часы было мала, ён хутка распаўсюдзіўся ў многіх краінах свету. Ужо на пачатку 16 стагоддзя ў Еўропе людзі курылі трубка. У Расію тытунь завезлі англічане і немцы на пачатку 17 стагоддзя. Аднак праз пэўны час правіцелі краін зразумелі яго шкоду. Вельмі рэзка ўзрасла колькасць пажараў, якія ўзніклі падчас курэння. Курэнне і нюханне тытуню сталі жорстка пераследаваць. Іспанская каралева Ізабэла першая пракляла тытунь. Турэцкі султан Мурад у 1625 годзе ўвёў смяротнае пакаранне за ўжыванне тытуню. А рускі цар Міхаіл Раманаў выдаў загад адразуць насы тым, хто нюхаў тытунь. Але з прыходам да ўлады Пятра I забарона на тытунь была адменена, бо сам цар пасля наведвання Галандыі стаў курыць, таму і дазволіў завозіць яго ў Расію.

Так паступова ўсе народы заахваціліся курэннем. Адбылося гэта таму, што ў склад тытуню ўваходзяць рэчывы, якія здольны выклікаць у чалавека залежнасць.

1. Даша і Юля падкрэслілі ў сказе галоўныя члены. З кім ты не згодзішся? Выберы адказ.

Даша: Ужо на пачатку 16 стагоддзя ў Еўропе людзі курылі трубка.

Юля: Ужо на пачатку 16 стагоддзя ў Еўропе людзі курылі трубка.

- Памылку дапусціла Даша.
- Памылку дапусціла Юля.

2. Вера павінна выпісаць з другога абзаца словы на правілы, якія пералічаны ў памятцы. Дапамажы дзяўчынцы выканаць заданне.

Памятка

а) правапіс слоў з падоўжанымі зычнымі (6 слоў): _____

б) правапіс **ў** (3 выпадкі): _____

в) правапіс слоў са звонкімі і глухімі зычнымі (4 словы): _____

г) вялікая літара ў географічных назвах (3 словы): _____

3. Якая тэма раскрываецца ў тэксце? Выберы і адзнач адзін адказ.

- Карысныя ўласцівасці тытуню.
- Шкода тытуню.
- Гісторыя распаўсюджвання тытуню ў Еўропе.
- Адносіны да тытуню з боку правіцеляў розных краін у мінулым.

4. Прачытай сцвярджанне. Падкрэслі ў тэксце сказ, які даказвае яго праўдзівасць.

Курэнне наносіць вялікую шкоду здароўю чалавека.

5. Саша і Пеця выпісвалі з першага сказа назойнікі, у якіх **літар больш, чым гукаў**. Адзнач, хто выканаў заданне няправільна. Абгрунтуй свой выбар.

- Саша:** Людзі, курэнне.
- Пеця:** Людзі, жывуць, курэнне.

Абгрунтаванне: _____

6. На дошцы пасля ўрока беларускай мовы засталася частка схемы:

_____ і _____.

а) Якую тэму разглядалі вучні? Запішы.

б) Прачытай сказы. Адзнач той, граматычная аснова якога адпавядае адзначанай вышэй схеме.

У Расію тытунь завезлі англічане і немцы на пачатку 17 стагоддзя.

Курэнне і нюханне тытуню сталі жорстка пераследаваць.

7. Лена і Каця атрымалі на ўроку дадатковае заданне: выпісаць з другога абзаца тэксту словазлучэнні з прыметнікамі. Адна дзяўчынка знаходзіла прыметнікі жаночага і мужчынскага роду, другая — мужчынскага і ніякага роду.

а) Адзнач, хто дапусціў памылку.

Лена: Іспанская каралева, лекавыя ўласцівасці, турэцкі султан, рускі цар.

Каця: Турэцкі султан, смяротнае пакаранне, рускі цар.

б) Якога роду прыметнікі выпісвала кожная вучаніца? Запішы.

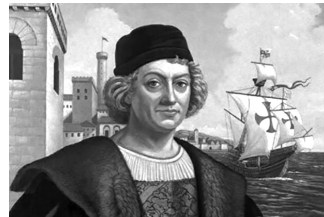
Лена: _____

Каця: _____

в) На што не звярнула ўвагі дзяўчынка, якая дапусціла памылку?

8. Вучні вырашылі падрыхтаваць для класа вялікі альбом з выявамі гістарычных асоб, вядомых ва ўсім свеце. Спіс такіх асоб адкрываюць дзеячы, пералічаныя ў тэксце пра тытунь. Дапамажы вучням вылучыць усіх гістарычных асоб і запісаць іх імёны ў алфавітным парадку.

9. Разгледзь ілюстрацыі асоб, пра якіх ішла гаворка ў тэксце. Паспрабуй вызначыць, хто адлюстраваны на партрэтах, і падпішы яго імя.

Ці спатрэбілася табе звяртацца да дадатковых крыніц, каб выканаць заданне? Выберы адказ, пры неабходнасці дапоўні яго.

Так, я звяртаўся да _____.

Не, не спатрэбілася.

10. Уяві, што школьная медсястра папрасіла цябе дапамагчы ёй падрыхтаваць для медпункта плакат “Я супраць курэння!”. Паглядзі, які малюнак яна зрабіла. Дапамажы закончыць плакат:

а) запішы на пялёстках злева чатыры назоўнікі, якія дапамогуць табе апісаць жыццё без курэння;

б) да слоў *зубы, лёгкія, сэрца, пах* падбяры прыметнікі і запішы на пялёстках справа словазлучэнні для апісання чалавека, які курыць.

Спецыфікацыя дыягнастычных заданняў

Дыягнастычная работа 2

Заданне	Уменне, якое правяраецца	Крытэрыі ацэньвання, апісанне варыянтаў адказу	Тып задання	Колькасць балаў
1	Выкарыстоўваць раней атрыманыя веды для ацэнкі адказаў, атрыманых ад іншых людзей	3 Юляй 1 бал — правільна адзначаны адказ; 0 балаў — няма адказу АБО дадзены іншы адказ	ВА	1
2	Вылучаць з тэксту відавочную інфармацыю, праводзіць аналіз моўнага матэрыялу, выконваць вучэбную задачу згодна з атрыманай інструкцыяй	а) Стагоддзя, курэння, нюханне, пакаранне, ужыванне, наведвання; б) распаўсюдзіўся, выдаў, стаў; в) завёз, трубка, рэзка, загад г) Еўропа, Амерыка, Галандыя. 3 балы — правільна выканана 100 % задання; 2 балы — правільна выканана 75 % задання; 1 бал — правільна выканана 50 % задання; 0 балаў — няма адказу, АБО правільна выканана менш за 50 % задання, АБО дадзены няправільныя адказы	КА	3
3	Глыбока і дэтальна разумець асноўную тэму тэксту	Гісторыя распаўсюджвання тытуню ў Еўропе. 1 бал — правільна адзначаны адказ; 0 балаў — няма адказу АБО дадзены іншы адказ	ВА	1

новае ў змесце пачатковай адукацыі

Заданне	Уменне, якое правяраецца	Крытэрыі ацэньвання, апісанне варыянтаў адказу	Тып задання	Колькасць балаў
4	Знаходзіць у тэксце інфармацыю, якая служыць пацверджаннем адзначаных фактаў	Адбылося гэта таму, што ў склад тытуню ўваходзяць рэчывы, якія здольны выклікаць у чалавека залежнасць. <i>1 бал – правільна адзначаны адказ; 0 балаў – няма адказу АБО дадзены іншы адказ</i>	ВА	1
5	Выкарыстоўваць атрыманыя раней веды для рашэння вучэбна-практычнай задачы і фармулявання ўласных доказаў пры ацэнцы чужых меркаванняў	Пеця. Абгрунтаванне: жывуць — гэта дзеяслоў. <i>2 балы – адзначаны правільны адказ і прыведзена абгрунтаванне; 1 бал – адзначаны правільны адказ, але не прыведзена абгрунтаванне; 0 балаў – няма адказу АБО дадзены іншы адказ</i>	ВА КА	2
6	На падставе аналізу прапанаванай схемы выкарыстоўваць атрыманыя раней веды для рашэння вучэбна-практычнай задачы	а) Аднародныя дзейнікі ў сказе. б) У Расію тытунь завезлі англічане і немцы на пачатку 17 стагоддзя. <i>2 балы – правільна сфармулявана тэма ўрока і выбраны сказ да схемы; 1 бал – няправільна сфармулявана тэма ўрока або не выбраны сказ да схемы; 0 балаў – няма адказу АБО дадзены іншы адказ</i>	ВА КА	2
7	Праводзіць ацэнку чужых меркаванняў, вызначаць прычыны дапушчаных памылак	а) Лена; б) Лена: жаночы і мужчынскі род; Каця: мужчынскі і ніякі род; в) прыметнікі множнага ліку роду не маюць. <i>3 балы – правільна выканана 100 % задання; 2 балы – правільна выканана 75 % задання; 1 бал – правільна выканана 50 % задання; 0 балаў – няма адказу, АБО правільна выканана менш за 50 % задання, АБО дадзены любыя іншыя адказы</i>	ВА КА	3
8	Выкарыстоўваць атрыманыя інфармацыю ў новых умовах, рабіць адбор моўнага матэрыялу з улікам вызначаных крытэрыяў	Ізабэла, Калумб Хрыстафор, Мурад, Пётр Першы, Раманаў Міхаіл. <i>1 бал – правільна выканана заданне; 0 балаў – няма адказу АБО дадзены іншы адказ</i>	КА	1
9	Аналізаваць інфармацыю, пададзеную ў невербальнай форме і суадносіць яе з вербальнай інфармацыяй, знаходзіць патрэбныя звесткі ў розных крыніцах, умець імі карыстацца для дасягнення ўласных мэт	Раманаў Міхаіл, Мурад, Пётр I, Хрыстафор Калумб, Ізабэла. Пры неабходнасці пошуку дадатковай інфармацыі вучань пазначае, да якой крыніцы ён звяртаўся. На зніжэнне бала гэта не ўплывае. <i>1 бал – правільна выканана заданне; 0 балаў – няма адказу АБО дадзены іншы адказ</i>	КА	1
10	Інтэрпрэтаваць успрынятую з розных крыніц інфармацыю, выказваць свае меркаванні па адзначаных праблемах	а) Здароўе, спорт, сіла (моц), даўгалецце; б) жоўтыя зубы, хворыя лёгкія, кволае сэрца, непрыемны пах. <i>2 балы – адзначаны станоўчыя і адмоўныя бакі курэння; 1 бал – адзначаны толькі станоўчыя АБО толькі адмоўныя бакі курэння; 0 балаў – няма адказу.</i>	КА	2

Узроўні размеркавання вынікаў

Рэпрадуктыўны (пытанні 1, 3, 8)	Прадуктыўны (пытанні 2, 4–7)	Творчы (пытанні 9, 10)
1–3	4–14	15–17

У мультымедычным дадатку — карткі з заданнямі, спецыфікацыя дыягнастычных заданняў

Г. М. ФЕДАРОВІЧ,
метадыст першай кваліфікацыйнай катэгорыі